

Pe teritoriul județului Suceava atât de îndrăgit de iubitorii de călătorie de pretutindeni, există un număr de 256 monumente istorice, de arhitectură și comemorative: monumente-rezervații arheologice (39); monumente istorice și de arhitectură (176); clădiri memoriale (12); monumente de artă cu valoare memorială (21); rezervații de arhitectură (8).

În ultimii ani au fost executate o serie de lucrări de conservare și restaurare a unor monumente de pe raza acestui județ, dintre care enumerăm: restaurarea casei și edificiului Muzeului memorial „Ciprian Porumbescu” (înlocuirea acoperișului, planșeului și pardoselilor, la acesta din urmă); restaurarea casei memoriale „Eusebiu Camilar” din comuna Udești; reparațiile la acoperiș, încăperi și lucrările de înlăturare a igrasiei la casa memorială „Nicolae Labiș” din comuna Mălini; lucrările de eliminare a igrasiei, restaurarea pivniței și refacerea împrejmuirii la clădirea „Hanul Domnesc” din Suceava.

Prin degajarea, în ultima perioadă, a ruinelor Curtii Domnești din Suceava de clădirile existente în vecinătate, ce au împiedicat cercetarea exhaustivă a monumentului, s-a creat posibilitatea efectuării de studii arheologice, concluziile acestora permițând proiectarea și efectuarea lucrărilor de conservare și restaurare. Deși au fost solicitate, fondurile pentru monument nu au fost acordate și, ca urmare, documentația a fost elaborată în afara planului de muncă și de finanțare a lucrărilor.

De asemenea, deși la Cetatea de Scaun a Sucevei s-au realizat ample lucrări de conservare și restaurare, neacordarea, în continuare, a fondurilor necesare finalizării acestora conduce la deteriorări ireversibile, provocate de infiltrarea apelor meteorice, precum și de diverși agenți atmosferici.

Cu fonduri alocate de către Mitropoliile Moldovei și Sucevei au fost efectuate o serie de lucrări de conservare și restaurare la unele monumente de arhitectură și artă medievală ale căror beneficiare sînt instituțiile de cult. S-a acordat, astfel, prioritate lucrărilor ce permit protejarea și conservarea, în condiții optime, a monumentelor, în acest sens menționînd înlocuirea acoperișului la bisericile: Solca, Bălinești, Sucevița, Vatra Moldoviței, Slatina, în perspectivă venind biserica Arbore și Mănăstirea Humorului.

Au fost executate sau sînt în curs lucrări de restaurare a următoarelor monumente: casa Domnească a lui Ștefan cel Mare de la Mănăstirea Putna, construcțiile din incinta Mănăstirii Rîșca, biserica și zidul de împrejurire ale Mănăstirii Slatina și ale Mănăstirii Probota, precum și monumente din localitățile Siret, Mănăstioara, Rădăuți, Berchișești, Suceava. Cu exigența și asistența de specialitate ce se cer unor monumente de valoare Voronetului, s-au remarcat lucrările, de elevată ținută și profesionalism, care aduc, în contemporaneitate, podoaba picturilor exterioare, alături de cele executate, de aceeași echipă de restauratori, pe paramentele exterioare ale bisericii Mănăstirii Sf. Ioan cel Nou — Suceava.

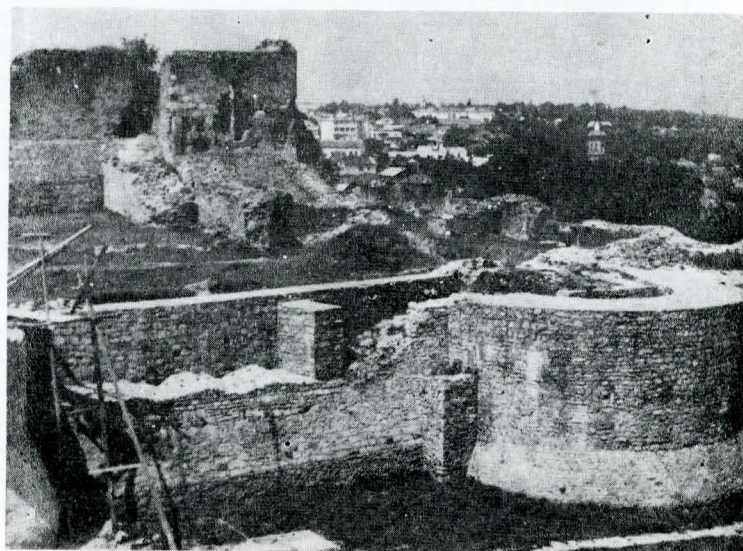
Cercetări arheologice pun în valoare biserica ctitorie a lui Șendrea din Dolhești și biserica ctitorie a lui Ștefan cel Mare din Milișăuți.

Toate aceste lucrări au fost asistate de către specialiști ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste și ai Oficiului județean Suceava pentru patrimoniul cultural național.

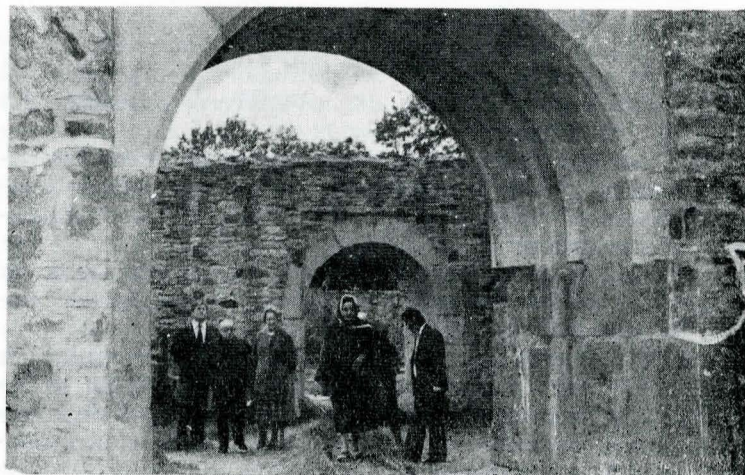
Există situații în care deținătorii nu acordă atenție monumentelor sau fac intervenții modificatoare asupra acestora. Exemplificăm în acest sens starea avansată de degradare în care se găsesc monumentele „Casa Rahtivanu” de pe raza comunei Dolhasca și „Casa Matei Millo” de pe raza comunei Vadu Moldovei, ai căror deținători sînt consiliile populare din comunele respective, precum și casele din Suceava, în străzile: Dragoș Vodă, Arme-

Cetatea de Scaun din Suceava, în timpul operațiunilor de restaurare din 1895 — 1911

Cetatea de scaun din Suceava, în timpul operațiunilor de restaurare din anul 1956

Intrarea în Cetatea de scaun după restaurare (1982)

nească și Nicolae Bălcescu, ai căror deținători sînt persoane particulare.

Deși legislația în vigoare prevede acest lucru, iar Oficiul județean pentru patrimoniu cultural național este organul specializat care are în vederile sale evidența construcțiilor cu calitatea de monument, acesta nu este anun-

Ruinele Curții Domnești din Suceava, înainte de restaurare (1988)

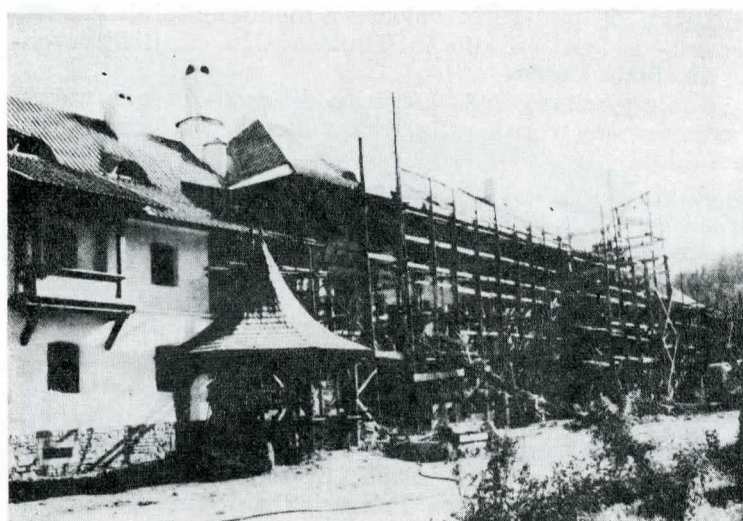
țat și nici consultat de către organele în drept, atunci când se procedează la anumite lucrări ce afectează construcțiile de valoare.

Oficiul județean pentru patrimoniul cultural național, prin Consiliul Culturii și Educației Socialiste, arhitectul referent pentru județ și comisiile de specialitate au constatat starea monumentelor, au întocmit documentații pentru lucrări de conservare, au făcut verificări privind modul de lucru pe parcursul lucrărilor de conservare, precum și propuneri pentru situațiile care necesitau intervenții de urgență. S-a acordat prioritate acelor lucrări care țineau direct de intervenții asupra construcțiilor din punct de vedere al structurii de rezistență, al finisajelor, consolidării straturilor de pictură etc.

În atenția Oficiului județean Suceava pentru patrimoniul cultural național intră organizarea și introducerea în circuitul de vizitare a unor spații expoziționale din incinta unor monumente după terminarea restaurării lor, exemplificând, în acest sens, cu turnul Lăpușneanu din Suceava și turnul de colț al incintei Mănăstirii Solca.

Continuăm acțiunea de identificare a unor valori deosebite de arhitectură, în vederea alcătuirii de documentații pentru introducerea lor în patrimoniul cultural național.

Cauze insuficient studiate (probabil poluarea atmosferei cu substanțe nocive) afectează în mod vizibil starea de conservare a monumentelor din zonă. Exemplul cel mai concludent ni-l oferă biserica Mănăstirii Sucevița unde, în ultimul timp, exfolierile de pigmenti din pictura exterioară pun în pericol întregul ansamblu pictural. Considerăm necesară studierea grabnică a aces-

Lucrări de restaurare la Casa Domnească de la Putna (1986)

tui fenomen de către o echipă complexă de specialiști pentru depistarea cauzelor ce-l provoacă și înlăturarea lor.

În funcție de numărul de monumente la care trebuie să se intervină, în vederea restaurării și conservării lor, în unele județe considerăm necesar să se înființeze grupe de muncitori calificați în efectuarea lucrărilor de intervenție la monumente. În județul Suceava, în cadrul Muzeului județean, există o grupă formată din șase muncitori zidari și dulgheri coordonați de către un tehnician, una din recentele lor intervenții fiind restaurarea turnului Lăpușneanu (lucrările sînt în curs de finalizare).

Întrucît activitatea unor asemenea grupe nu este reglementată prin nici un fel de acte normative, ele sînt lipsite de posibilitatea aprovizionării planificate cu materiale, precum și de dotarea cu mijloace ce necesită investiții (mijloc de transport, un minimum de utilaje — betonieră, mijloc ridicător — etc). În același timp nu există normative speciale pentru lucrări de conservare și restaurare și nici altele care să asigure muncitorilor calificați categoriile asimilate cu cele ale lucrătorilor din alte sectoare. Astfel de măsuri ar fi menite să contribuie la perfecționarea modalităților de abordare, în viitor, a problematicei din domeniul ocrotirii și valorificării monumentelor.

OCTAV MONORANU,

directorul Complexului Muzeal Județean Suceava

arh. SERGIU LUCHIAN,

O.J.P.C.N. Suceava

OCROTIREA MONUMENTELOR NECESITĂ O ABORDARE GLOBALĂ, SISTEMICĂ, EXTINSĂ LA CONSERVAREA MEDIULUI CONSTRUIT

Actualitatea problemei ocrotirii și punerii în valoare a patrimoniului cultural național accentuează, în preocupările contemporane, orientarea spre intervenția controlată și perfecționarea mijloacelor de conservare științifică, în vederea păstrării cît mai îndelungate a monumentelor.

Prin înțelegerea noțiunii de monument în sens larg, extins de la valoarea individuală la ansamblul urban, această activitate trebuie să răspundă, azi, unei problematice complexe, ce derivă din calitatea monumentului de colector și distribuitor de mesaj, de păstrător al tradiției și specificului, modelator al ambientului. În acest context, în procesul dialectic de conturare a fizionomiei spațiului construit, care înregistrează, azi, un ritm acce-

lerat, ocrotirea monumentelor necesită un control complex și o abordare globală, sistemică, extinsă la conservarea mediului construit.

În județul Timiș se încearcă o astfel de abordare pentru centrul istoric al Timișoarei, rezervație de arhitectură, și ar fi necesar să se aplice și în cazul Lugojului, Ceacovei sau Detei, unde există fronturi unitare, valoroase în întregul lor.

Acest mod de tratare, de la ansamblu la elementul de detaliu, asigură, și în cazul abordării problemelor de conservare a valorii individuale, o serie de avantaje, în sensul precizării mai clare a relațiilor monumentului cu vecinătățile și cadrul ambiental, pentru optimizarea aspectelor funcționale și de integrare, cu sporirea posi-